

Asia: VN/2287/2020

Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi

Työryhmän ehdotus Kohti kestäväää arkkitehtuuria

Yleisiä kommentteja työryhmän ehdotuksesta

Taiteen edistämiskeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto uudesta Arkkitehtuuripoliittisesta ohjelmasta. Taiteen edistämiskeskuksen tehtävä on toimia opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijavirastona omalla toimialallaan. Edellinen, vuoden 1998 ohjelma laadittiin sen aikaisen Taiteen keskustoimikunnan rakennustaidetoimikunnan johdolla, ja työ on vuosien varrella osoittautunut vaikuttavaksi ja tärkeäksi. Muun muassa alueelliset taidetoimikunnat olivat aloitteellisia useiden alueellisten arkkitehtuuripoliittisen ohjelmien suhteen. Arkkitehtuuripoliittisella ohjelmalla on ollut sekä valtakunnallista, alueellista että paikallista merkitystä – jopa kansainvälistä merkitystä. Myös nyt on selvää, että ohjelman vaikuttavuus on parhaimmillaan hyvin suuri ja sen toimeenpanoon sekä seurantaan tulee kiinnittää riittävästi huomiota.

Taiteen edistämiskeskus on osoitettu joissakin kohdissa vastuuorganisaatioksi. On hyvä muistaa, että Taiken arkkitehtuuri- ja muotoilutoimikunta toimii alan monipuolisena asiantuntijaelimenä ja Taiken julkisen taiteen asiantuntijapalveluilla sekä kulttuurihyvinvoinnin asiantuntijapalveluilla on monia yhtymäkohtia arkkitehtuuripoliittisen ohjelman tavoitteisiin. Taike on sitoutunut omilla toimillaan edistämään ohjelman toteutumista. Taike on rekrytoimassa määräaikaista arkkitehtuurin taideasiantuntijaa, jonka tehtävä on edistää Apoli2020-ohjelman jalkauttamista etenkin alueellisilla ja paikallisilla foorumeilla.

Apoli-ohjelman lähtökohdat ja tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. On tärkeää nähdä arkkitehtuuri taiteen lisäksi yhteiskunnallisena muutosvoimana ja muistaa se, että arkkitehtuuripoliitikalla on vaikutusta sekä kestäväen kehityksen että yleisen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.

Luku I Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus

Ei kommentteja.

Luku II Yhdenvertaisuus ja osallisuus

Taike ottaa mielellään vastaan tehtävän osallistua paikallisten arkkitehtuuripoliittisten ohjelmien ohjeistuksen laatimiseen sekä edistää paikallisia arkkitehtuuripoliittisia ohjelmia. Käynnistämme keväällä 2021 kaksivuotisen kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on varmistaa ohjelmatyöhön liittyvää valtakunnallista kattavuutta. Ohjeistuksen laadinnassa hyödynnetään arkkitehtuuri- ja muotoilutoimikunnan ja alueellisten toimikuntien jäsenten asiantuntemusta.

Tärkeää on ymmärtää arkkitehtuuripoliitiikan ulottuvuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Myös tässä Taike näkee itselleen luontevan tehtävän.

Luku III Talous ja kansainvälisyys

Taike mainitaan yhteistyökumppanina arkkitehtuurikilpailujen kehittämisessä. Tällä hetkellä Taiken erityisasiantuntija yhdessä toimikunnan kanssa arvioi alan taidekilpailujen verovapautta, mikä on selkein asiaan liittyvä tehtävä Taikessa. Taike on ollut mukana kehittämässä julkisen taiteen kilpailumalleja, joten myös arkkitehtuurikilpailuihin liittyvät prosessien kehittämiset sopivat ainakin osittain myös Taiken tehtäviin. Tätä on kuitenkin syytä täsmentää toimenpiteiden tarkentuessa.

Luku IV Merkitys ja identiteetti

Tärkeää, että tässä tunnistetaan myös arkkitehtuurin luonne *taiteena*. Kulttuurilähtöinen lähestymistapa arkkitehtuuriin ja koko rakennettuun ympäristöön on keskeinen lähtökohta myös Davosin julistuksessa. Tässä ollaan myös lähimpänä niitä mahdollisuuksia, joita Taiken avustus- ja apurahatoiminnalla on tukea arkkitehtuuripoliittisen ohjelman tavoitteita.

Yleisenä kysymyksenä jää mietityttämään, mikä on avustus- ja apurahajärjestelmän suhde arkkitehtuuripoliittiseen ohjelmaan. Asiaa ei ehdotuksessa millään tavalla avata. Taiken toiminnassa arkkitehtuuri on yksi taiteenaloista muiden joukossa. Alan hakijamäärät ja määrärahat ovat pieniä, mutta valtion avustuksilla ja apurahoilla on kuitenkin tärkeä tehtävänsä muun muassa arkkitehtuurin laadun, tunnettuuden ja alasta käydyn keskustelun edistämisessä (avustuksilla on tuettu esimerkiksi ohjelmaehdotuksessa mainittuja näyttelyitä, tapahtumia ja arkkitehtuurijournalismia).

Ehdotetuissa toimenpiteissä oleellista Taiken näkökulmasta ovat maininnat julkisesta taiteesta ja ns. taiteen prosenttiperiaatteesta. Julkisen taiteen rakenteet ja osaaminen sekä erilaiset taiteen ja rakentamisen yhdistävät mallit ovat kehittyneet merkittävästi 2000-luvun aikana, mutta kehitystyötä tulee edelleen jatkaa. Julkisella taiteella on merkittävä rooli osana arkkitehtuuripoliittikkaa ja hyvän ympäristön suunnittelua. Erityisesti sillä on merkitystä paikkaan liittyvien identiteettien ja kulttuuristen kerrostumien näkökulmasta. Suomessa tulisi vahvistaa julkisen taiteen roolia osana arkkitehtuurikeskustelua. Teemaan liittyvä vastuutehtävä sopii hyvin Taiken tehtäviin.

Luku V Koulutus ja tutkimus

Ei kommentteja.

Terho Henri

Valtion visuaalisten taiteiden toimikunta - Taiteen edistämiskeskus